

FOND ZDRAVI GRAD POREČ

M. GIOSEFFI 4

52 440 POREČ

FOND ZDRAVI GRAD POREČ

Ambrozija opasnost iz prirode

Izvještaj o rasprostranjenosti ambrozije na području Poreštine 2016.
(*Ambrosia artemisiifolia*)

Ana Milat

Poreč, prosinac 2016.

SADRŽAJ

UVOD.....	2
PODRUČJE RADA.....	5
EDUKACIJA.....	11
REZULTATI 2016.....	14
SMJERNICE.....	15

UVOD

Malo je alergičnih osoba koje nisu čule za ambroziju. Agresivna je alergena biljka koja proizvodi velike količine peludi što kod ljudi izazivaju alergije. Podrijetlom je iz Sjeverne Amerike. U Europu je prenijeta sa zagađenim pošiljkama i tu je poznato dvadesetak vrsta. U hrvatskoj se prvi put spominje četrdesetih godina prošlog stoljeća. Rasprostranjena je u većini europskih zemalja. U našoj zemlji najviše je nalazimo na prostorima između rijeka Save i Drave, ali i uz morsku obalu - Zadar, Istra, otok Krk te uz ušće rijeke Neretve. Nalazimo je posvuda, pokraj putova, uza ceste, željezničke pruge, uz obale potoka i rijeka, u zapuštenim dvorištima... Zakorovljuje se često i u kukuruzu, šećernoj repi, krumpiru i ostalom povrću.

Ambrozija s obzirom na način hranidbe spada u autotrofne korove. To su biljke koje se same opskrbljuju potrebnim tvarima, u fotosintezi sintetiziraju visokomolekularne organske spojeve. Ambrozija se razmnožava samo sjemenom pa stoga spada u skupinu sjemenskih korova. Prema životnom trajanju, odnosno vrijeme potrebno biljci da ostvari cijeli životni ciklus od klijanja do osjemenjivanja, ambrozija spada u jednogodišnje biljke. To je zeljasta biljka čiji ciklus traje do godinu dana. Osnovna značajka jednogodišnjih korova je velika sjemenska proizvodnja, osobito u godinama s malo oborina ti korovi stvaraju mnogo sjemena. Stoga je jedna najdjelotvornijih preventivnih oblika borbe protiv takvih korova sprečavanje njihova osjemenjivanja (plijevljenje, okopavanje usjeva, košnja i sl.) prilagodba nekog korova u novom području, po pravilu, taj proces teče lakše i brže ako je novo područje u sklopu prirodnoga biljno-geografskog areal korova ili ako je ono po svojim ekološkim značajkama bliže ekologiji staništa na kojemu je korov izvorno rastao. Za opstanak korova u novom području bitno je pitanje plodonošenja.

Kada je riječ o uočenim pojedinačnim biljkama ili pak manjim površinama (vrtovima), ambroziju je najbolje uništavati čupanjem cijele biljke zajedno s korijenom. Pri tomu obavezno staviti rukavice kako se koža na rukama ne bi oštetila, jer je biljka prepuna gustih, kratkih dlačica. S uništavanjem ambrozije trebalo bi početi svake godine već krajem svibnja ili početkom lipnja, kada je biljku lako iščupati. Kasnije tijekom vegetacije, a neposredno prije cvatnje, do polovice srpnja biljke se mogu pokositi. Velike površine i površine pod poljoprivrednim kulturama po mogućnosti treba tretirati odgovarajućim herbicidima dozvoljenim za tu namjenu. Ipak, kao najprihvatljivija mjera svakako se podrazumijeva održavanje poljoprivrednih površina u nezakorovljenom stanju.

Svakako je korisno **informirati se o koncentraciji peludi u zraku** i ponašati se sukladno tome. Naime, osobama koje pate od alergije na ambroziju pravodobna spoznaja o vremenskim uvjetima postaje dobar saveznik. Najbolje je kišno razdoblje, a najgore kad je vjetrovito i vrlo toplo, jer se tada pelud najjače rasprostranjuje i izaziva najviše simptoma.

Iznimno je važno pratiti peludnu prognozu i informirati se o koncentraciji peludi, kako bi se izbjeglo pogoršanje simptoma. Služba za zdravstvenu ekologiju, pri ZZIZ Istarske županije u Puli, provodi mjere zaštite i unapređenja zdravlja stanovništva vezane uz elemente okoliša s mogućim štetnim djelovanjem.

Određivanjem broja peludnih zrnaca u m³ zraka po danu i determiniranjem vrste peludi prati se dinamika pojavljivanja pojedine vrste na temelju čega se baziraju dnevna izvješća, peludna prognoza i izrada peludnog kalendara.

Od niza projekata koji se realiziraju unutar Zdravog grada Poreč mjesto zauzima i projekt pod nazivom Ambrozija - opasnost iz prirode. Ovim projektom se unapređuje i kontrolira utjecaj ekoloških čimbenika na zdravlje ljudi. Projektom i samim istraživanjem pokušava se utvrditi veličina populacije ambrozije, te dali postoji tendencija širenja.

Cilj programa je, u suradnji s nadležnim gradskim institucijama, jedinicama lokalne samouprave, građanima, otkriti i zabilježiti područja s ambrozijom, pravovremeno i primjereno uništiti te spriječiti daljnje širenje.

Na području grada Poreča ali i u njegovoj široj okolini zabilježene su lokacije sa pojavom ambrozije kroz niz godina praćenja i evidentiranja. To su uglavnom nekultivirana staništa kao što su dvorišta, sajmišta, nasipi, putevi i sl. Nerijetko su to i zasađene kulture raznih žitarica i ratarske kulture gdje se ambrozija često zna udomačiti. Ambroziju prije svega smatramo korovom ali i jednog od najvećih alergenih.

Kao i svake godine i 2016. godine na širem području grada Poreča praćena je pojava i rasprostranjenost ambrozije. Istraživanje se provodi na širem području Grada Poreča. Na jugu do Limskog kanala, na sjeveru do rijeke Mirne te na istoku županijska cesta od Vižinade, preko Baderne i Sv. Lovreća pa do Kloštra i Limskog kanala.

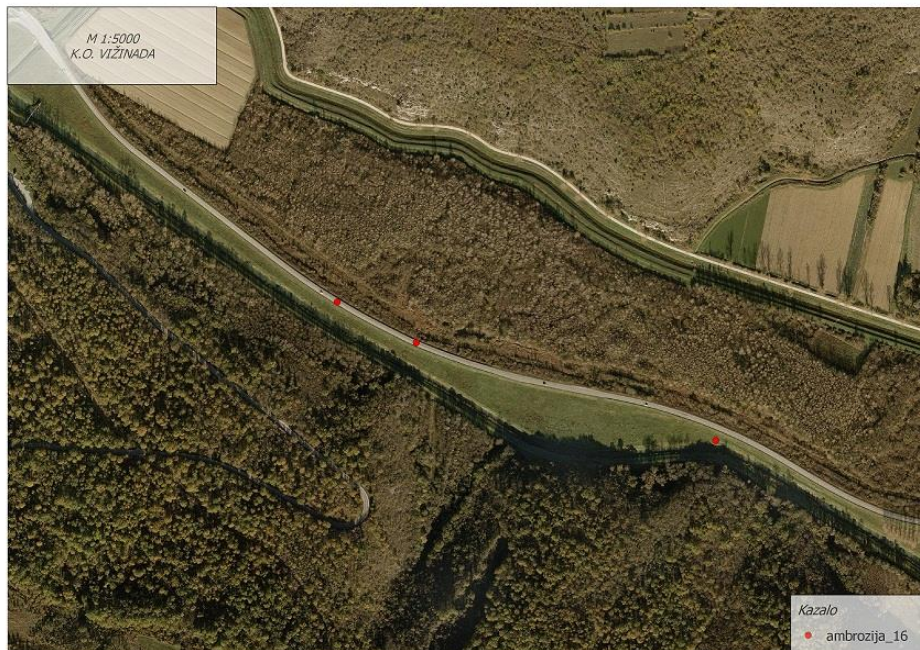
PODRUČJE I NAČIN RADA

Na terenu se prvo vrši detrmnacija biljke, zatim slijedi prebrojavanje biljaka, ako se radi o manjem broju, ili procjena obraslosti površine na kojoj se pojavljuje. Površina se mjeri GPS uređajem ili procjenjuje ako se radi o svega nekoliko m².

Kao i svake godine prvo se obilaze već postojeće, poznate lokacije sa prijašnjih motrenja, kako bi se utvrdila učestalost pojave ambrozije. Nove lokacije otKriju se uz pomoć dojave građana na naš sos telefon ili prilikom obilaska terena te neposrednim zapažanjem.

Ove godine ambrozija je zamjećena na već poznatim lokacijama gdje se već niz godina konstantno pojavljuje što u većoj ili manjoj mjeri. Prije svega to je područje Kampaladanje te uža okolica, bisiklistička staza Funtana – Fuškulin, obližnja trasa plinovoda, Limski kanal, te od prošle godine otkrivena lokacija uz rijeku Mirnu. Limski kanal te rijeka Mirna ujedno predstavljaju krajnje granice rasprostranjenosti na području rada praćenja i rasprostranjenosti ambrozije.

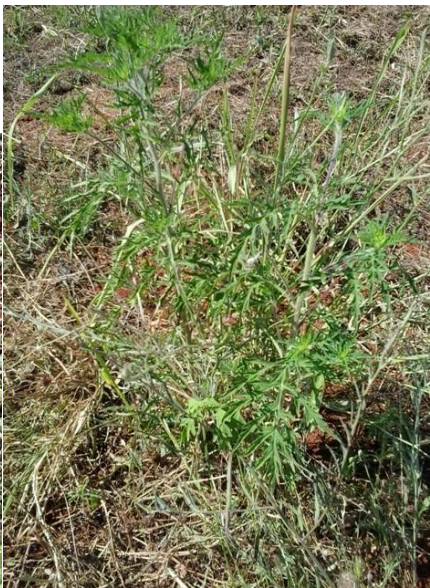
- MIRNA

Područje uz rijeku Mirnu predstavlja najsjeverniju točku područja rada. Prošle godine lokacija je po prvi puta zabilježena kao mjesto pojave ambrouije. Ambrozija se javlja uz bijeli, makadamski put koji se proteže duž toka rijeke Mirne. Biljke se pojavljuju grupimično duž trase puta, u širini svega 1-2 metra a dužinom od 50-70 metara, a obraslost površine je 100 %. U grupama nalazimo preko stotinjak biljaka.

- KAMPALADANJA

Kampaladanja je jedna od žarišta pojave ambrozije. Obradive površine redovito se zaljevaju, te daljnjom obradom zeljišta, sjeme ambrozije se rasijava, te ima potencijalne uvjete za daljnji razvoj i kontinuiranu pojavu. Ove godine osim uz rubne dijelove obradivih polja, biljka se proširila punu dublje po samim obradivim površinama. Također njena rasprostranjenost se širi i prelazi uz vinograde i makadamski put, biciklističke staze, koje se pružaju u pravcu mora, prema Funtani. Biljke se pojavljuju u grupama. Uz same puteve na rubovima njiva, na površini od cca. 250 m² obraslost iznosi 100 %. U središnjem dijelu njive nalazimo grupu od 50 biljaka na površini manjoj od 70 m². Uz

vinograde i privatne parcele koje se pružaju prema Funtani biljke se pojavljuju pojedinačno ili u manjoj grupi, cca. 70 biljaka na površini od ukupno 100 m².

- **FUNTANA-FUŠKULIN (biciklistička staza)**

Biciklistička staza Funtana – Fuškulín također je jedno od učestalih lokacija pojave ambrozije. Kao pravog predstavnika ruderalnih područja, nije neuobičajeno ovo područje kao mjesto pojave. Duž staze evidentirana su četiri lokaliteta. Na tim mjestima biljka se pojavljuje od manjih grupa pa do pojedinačno. Sveukupno je prebrojeno 38 biljaka.

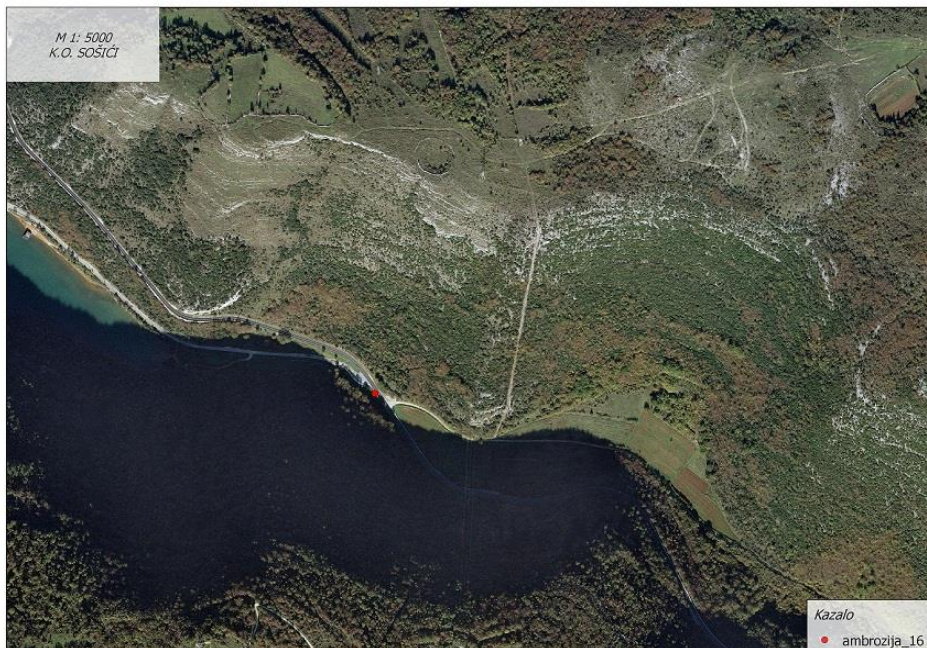

- **TRASA PLINOVODA**

Trasa plinovoda koja prolazi od Agrolaguninih vinograda pa do obradivih poljoprivrednih površina na Kampaladanji, učestalo je stanište ambrozije. Ambrozija se uglavnom pojavljuje duž cijele dužine trase, a pogotovo uz sami makadamski put. U usporedbi sa prijašnjim godina, možemo procijeniti kako je njena obraslost pala, odnosno, pojava biljke je učestala, ali obraslost je smanjena. Pa od prijašnjih 70% obraslosti (2014. godine), možemo reći da je pojava zabilježena kao i prošle godine , a iznosi 50% od ukupne površine trase plinovoda. Tako možemo zaključiti da njena pojava na lokaciji trase plinovoda stagnira.

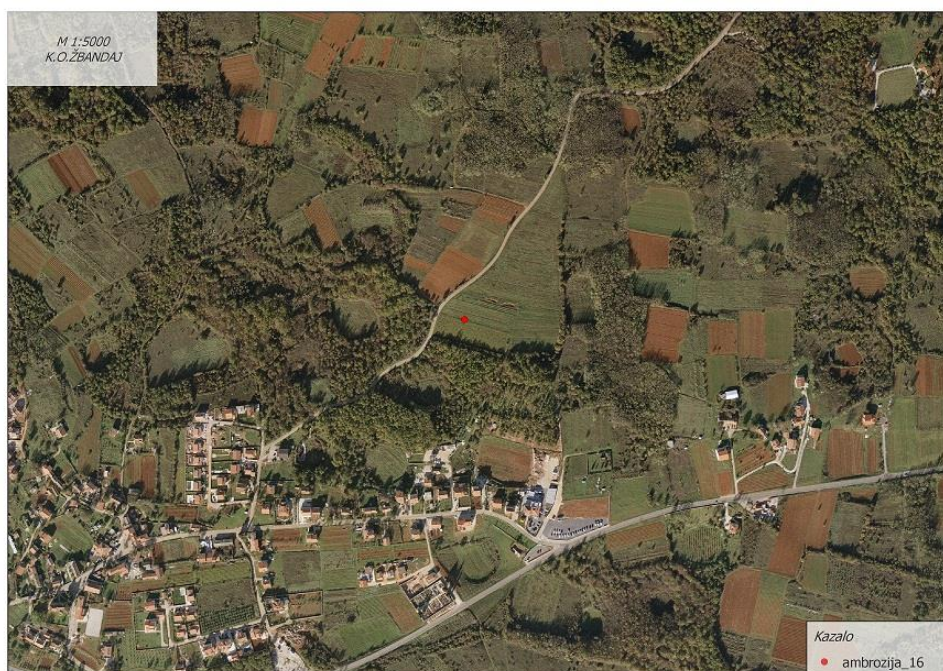
- **LIM**

Javna prometnica na potezu Sošići – Kloštar, preko Limskog kanala, pokazalo se također kao učestalo mjesto pojave ambrozije. Već treću godinu zaredom bilježimo njenu pojavu na istom mjestu. Uz sam rub prometnice pojavljuje se grupa biljaka na površini od 50 m², prebrojavanjem ustanovljeno je 30 biljaka u vrlo ranoj fazi razvoja.

- **ŽBANDAJ**

Na području Žbandaja zabilježena je jedna lokacija. Na lokalnoj cesti u smjeru Žbandaj – Jehnići, uz sam rub vinograda locirano je cca. 30 biljaka na površini 70 m².

EDUKACIJA

Kako bi što više popularizirali problematiku vezanu za pojavu ambrozije na području poreštine i ove godine pokušali smo putem medija doprijeti do šire javnosti. Naime početkom mjeseca srpnja gostovali smo na Radiu Centar te kroz mini intervju pokušali odgovoriti na najčešća pitanja vezana uz ambroziju, njeno štetno djelovanje po zdravlje, način praćenja biljke o samim ciljevima projekta te dosadašnjim rezultatima.

Također kroz vid edukacije pokušavamo ovu temu približiti i u školske klupe. Tako smo ove godine u mjesecu lipnju održali predavanje u srednjoj školi za ugostiteljstvo i turizam, te učenicima na taj način približili problematiku vezanu uz ambroziju.

Prije početka svake sezone, na službenim stranicama Fonda Zdravi Grad Poreč, objavi se prigodan tekst na temu ambrozije te njenom štetnom djelovanju po zdravlje ljudi, pogotovo osoba alergičnih na pelud ambrozije koji izaziva hunjavicu ili rinitis, te stvara ozbiljne zdravstvene probleme u ljetnim mjesecima, mjesecima cvatnje biljke.

Kako bi bili što učinkovitiji o informiranosti građana, prije a i za vrijeme ljetnih mjeseci putem edukativnih letaka, na kojima se nalaze osnovne informacije o biljci te sos telefonu na koji je moguće dojaviti bilo kakvu informaciju ili postaviti pitanje vezano za ambroziju, ostvarujemo suradnju sa

građanima , te na taj način zajedničkim djelovanjem ostvarujemo suradnju u pogledu suzbijanja ambrozije.

Ove godine tiskali smo i novi informativni letak na temu ambrozije.

SUZBIJANJE

Kao i prijašnjih godina, i ove godine smo se obratili pojedinim institucijama kako bi zajedno uspješnije izvršili suzbijanje ambrozije. Pozitivan dijalog nastavio se sa predstavnicima Općine Funtana, Plin-acra, Agrolagune, te po prvi puta smo se obratili i Vodovodu, budući je ambrozija uočena na nasipu rijeke Mirne. U Hrvatskoj je, propisima Ministarstva, donešena naredba (NN 72/07) da su svi vlasnici i korisnici poljoprivrednog zemljišta, šuma i lovišta dužni provoditi mjere uklanjanja ambrozije. Po ovoj odredbi ovlaštenici upravljanja vodotocima i kanalima te površinama uz vodotoke i kanale, ovlaštenici upravljanja i održavanja površina uz javne prometnice i željezničke pruge, ovlaštenici upravljanja parkovima i drugim javnim zelenim površinama su također dužni provoditi mjere uklanjanja već spomenutog korova. Suzbijanje se uspješno izvršilo na području Kampaladanje , od strane Agrolagune, konkretnije na obradivim poljoprivrednim površinama, te uz same puteve. Kao i svake godine trasa plinovoda je pokošena prije cvatnje biljke, od strane Plin acra. Također na biciklističkoj stazi Funtana – Fuškulin, uz suradnju sa Općinom Funtana ambrozija je pokošena uz sam makadamski put.

REZULTATI 2016.

<i>lokacija</i>	<i>predio</i>	<i>k.o.</i>	<i>površina</i>	<i>broj biljaka</i>
Funtana	biciklistička staza_funtana-fuškulin	Funtata	50 m ²	38 kom
Kampaladanja	obradive površine i putevi	Funata	250 m ²	Obraslost 80%
	trasa plinovoda	Funtana	1000 m ²	50 % obrasle površine
	privatne parcele	Funtana	100 m ²	70 biljaka
Mirna	nasip vodotoka	Vižinada	140 m ²	100 %obrasla površina
Limski kanal	Zeleni pojas javne prometnice Pula - Poreč	Sošići	50 m ²	30 biljaka
Žbandaj	Žbandaj - Jehnići	Žbandaj	70 m ²	30 kom.

Terenski rad započet je kontrolom već postojećih lokacija zabilježenih prijašnjih godina. Kao i proteklih godina učestala lokacija pojave ambrozije je područje Kampaladanje. Svake godine zbog intenzivne obrade tla i učestalim navodnjavanjem, ambrozija je pronašla pogodno tlo da se iz godine u godinu pojavljuje. No uz suradnju sa Agrolagunom, na vrijeme se izvrši uklanjanje biljke, prije same cvatnje. No ove godine je zabilježeno širenje biljke u smjeru Funtane. Uz makadamske puteve, te na rubovima privatnih parcela gdje nalazimo uglavnom vinograde ili maslinike, biljka je pronašla novo stanište. Trasa plinovoda, jedno je od njenih staništa, no može se zaključiti da se njena pojava smanjuje, kako se iz godine u godinu provodi pravovremeno suzbijanje. Na samom sjeveru, uz nasip rijeke Mirne, ambrozija se ove godine ponovo pojavljuje. To područje uz makadamski put na samom nasipu rijeke tipično je za njeno obitavalište. Također uz županijsku cestu na samom ulasku u Limski kanal, no svake godine redovito se održava zeleni pojas uz prometnicu, te se u više navrata tijekom ljeta izvrši košnja, tako da se cvatnja ne uspijeva realizirati. Usporedbom podataka sa prijašnjim godinama, možemo zaključiti da generalno pojava ambrozije stagnira. Također smo putem SOS telefona dobivali pozive o mogućoj pojavi biljke na pojedinim lokalitetima, no odlaskom na teren, zaključeno je da se radi o drugim vrstama. Najčešće se ambrozija kod stanovništva, često zamjenjuje sa divljim pelinom, koji ima određene sličnosti no i dosta razlika u samom izgledu biljke. Naime na pojedinim lokalitetima se učestalo pojavljuje, kao što je područje Općine Funtana, no njen

broj na pojedinim lokacijama ili stagnira, ili se smanjuje kao što je slučaj na trasi plinovoda. Vremenske prilike tijekom 2016. godine nisu bile ekstremne, u vidu visokih temperatura te dužeg sušnog razdoblja, što bi dodatno pogodovalo za veću proizvodnju polena. Tijekom ljetnih mjeseci (lipanj, srpanj, kolovoz), zabilježene su temperature i količine oborina oko prosjeka.

SMJERNICE

- Glavni cilj projekta je nastaviti monitoring, prikupljati nove podatke o rasprostranjenosti i pojavi biljke, te pratiti njen razvoj na širem području Poreštine, kako bi se postignutim rezultatima moglo utjecati na unapređenje zdravlja. Projektom se pokušava unaprijediti i kontrolirati utjecaj ekoloških čimbenika na zdravlje ljudi.
- Također daljnjim istraživanjem pokušati utvrditi tendenciju širenja, te veličinu populacije same biljke.
- Nastaviti pozitivnu suradnju sa gradskim institucijama, jedinicama lokalne samouprave, građanima, kako bi otkrili, te izvršili pravovremeno suzbijanje biljke, te na taj način pokušali preventivno pozitivno djelovati na osobe koje boluju od alergija uzrokovanih ambrozijom
- Putem informativnih letaka, širiti potrebne informacije i savjete vezano za ambroziju od njenog determiniranja, do samog načina suzbijanje biljke
- Popularizirati temu ambrozije preko lokalnih medija (radio, portal, dnevni tisak)
- Mogućnost suradnje sa projektima slične tematike